

Anti-pestprotocol

November 2024

INHOUD

1. Inleiding.....	3
Waarom een anti-pestprotocol?.....	3
Hoe is dit protocol opgebouwd?.....	3
Uitgangspunten van ons anti-pestprotocol.....	3
2. Theorie rondom pesten.....	5
Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen?.....	5
Voorbeelden van pestgedrag.....	5
De betrokkenen.....	6
Te verwachten problemen bij de aanpak van pesten.....	8
3. Hoe voorkomen wij pesten op Montessori Basisschool Houten.....	9
Stap 1.....	9
Stap 2	11
Stap 3	13
4. Adviezen voor ouders.....	14
5. Telefoonnummers, internetsites en literatuur.....	16

1. Inleiding

Waarom een anti-pestprotocol?

Montessori Basisschool Houten wil de leerlingen een veilig pedagogisch klimaat bieden, een omgeving waarin zij zich harmonieus en op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen. De leerkrachten bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een veilig klimaat in de klas en op het schoolplein. Daarnaast dragen de montessoriprincipes ook bij aan een fijne schoolomgeving.

Elke school in Nederland moet beleid voeren op het voorkomen, aanpakken en tegengaan van pesten. In het anti-pestprotocol hebben wij de stappen beschreven die wij nemen als een kind structureel ongewenst gedrag laat zien of we zien een kind dat gepest wordt.

Wij vinden het belangrijk om ook op een gedegen wijze te handelen, daarom heeft Montessori Basisschool Houten een protocol gemaakt van de stappen die we met elkaar nemen. In dit anti-pestprotocol wordt beschreven hoe wij als school omgaan met pestgedrag op school.

Voor specifieke informatie over structureel ongewenst gedrag verwijzen wij naar ons protocol van Handelen bij ernstig ongewenst gedrag.

Hoe is dit protocol opgebouwd?

Dit protocol is een richtlijn waarop we het pestgedrag van kinderen benaderen en willen voorkomen. Het beschrijft de aanpak op school van hoe we met elkaar het onderwijsvormgeven om de kinderen op een harmonieuze, prettige en positieve wijze sociaal-emotioneel te laten kunnen ontwikkelen.

Via dit protocol wil de school alle betrokkenen wijzen op de ernst van pesten en daarnaast zowel handreikingen geven om te werken aan een veilige school.

Kortom: wij zien pesten als een bedreiging voor de school als geheel, voor alle leerlingen, leerkrachten en ouders en alle andere betrokkenen bij de school. Wij zijn bereid pestgedrag te herkennen, te erkennen en er actie op te ondernemen.

Het anti-pestprotocol dient te worden gezien als de verklaring van de leerkrachten, de ouders en andere betrokken bij de school waarin is vastgelegd dat men pestgedrag op school niet accepteert en volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaat aanpakken. Montessori Basisschool Houten wil voor alle kinderen die de school bezoeken een veilige school zijn. Dit betekent dat onze school en allen die daarbij betrokken zijn expliciet stelling nemen tegen pestgedrag en concrete maatregelen nemen indien pestgedrag voorkomt.

Dit protocol beschrijft de theorie tussen het verschil tussen plagen en pesten en de betrokkenen bij pestgedrag; De preventieve fase met onder andere de Gouden weken en het vervolg met lessen uit de Soemo-map in de klas; Pestgedrag; de te verwachten problemen en adviezen voor ouders.

Uitgangspunten van ons anti-pestprotocol

1. Als pesten en pestgedrag plaatsvindt, ervaren we dat als een probleem op onze school voor zowel de gepeste leerling, de pester, de groep leerlingen daaromheen, de leerkrachten en de ouders.
2. De school heeft de verplichting zich in te spannen om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en niet wordt geaccepteerd.
3. Leerkrachten en andere betrokkenen moeten tijdig alert zijn op pestgedrag in algemene zin.

Indien pestgedrag optreedt, moeten leerkrachten en andere betrokkenen duidelijk stelling en actie ondernemen tegen dit gedrag. De verantwoordelijkheid blijft te allen tijde liggen bij de leerkrachten.

4. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen weer optreedt, voert de school de uitgewerkte procedure uit.

2. Theorie rondom pesten

Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen?

Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn (gelijkwaardigheid) en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te doen vanuit een veilige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren.

Er is zelfs sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren kinderen goed om te gaan met allerlei conflicten. Dat is een vaardigheid die ze later in hun leven van pas komt bij conflicthantering, waar iedereen in zijn leven mee te maken krijgt.

We spreken van pestgedrag als een kind zich ongelukkig voelt omdat hij of zij stelselmatig geconfronteerd wordt met vervelend of agressief gedrag of buitengesloten wordt van de sociale groep. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie. Bij echt pestgedrag zien we ook altijd een vaste rolverdeling terug bij de betrokkenen. De belangrijkste eigenschappen van pestgedrag zijn dus het bedreigende, het systematische en het rolvaste karakter.

Voorbeelden van pestgedrag

Verbaal:

- Vernederen: "Haal jij alleen de ballen maar uit de bosjes, je kunt niet goed genoeg voetballen om echt mee te doen".
- Schelden: "Viespeuk, etterbak, mietje" enz.
- Dreigen: "Als je dat doorvertelt, dan grijpen we je."
- Belachelijk maken, uitslachten bij lichaamskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas.
- Kinderen een bijnaam geven op grond van door de kinderen als negatief ervaren kenmerken. (rooie, dikke, dunne, flapoor, centenbak enz).
- Gemene briefjes schrijven om een kind uit een groepje te isoleren of steun te zoeken om samen te kunnen spannen tegen een ander kind.

Fysiek:

- Trekken en duwen of zelfs spugen.
- Schoppen en laten struikelen.
- Krabben, bijten en haren trekken.

Intimidatie:

- Een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten.
- Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klemzetten tussen de fietsen.
- Dwingen om bezit dat niet van jou is af te geven.
- Een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen.

Isolatie:

- Steun zoeken bij andere kinderen dat het kind niet wordt uitgenodigd voor partijtjes en leuke dingetjes.
- Uitsluiten: het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag.

Stelen of vernielen van bezittingen:

- Afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed.
- Beschadigen en kapotmaken van spullen: boeken bekladden, schoppen tegen en gooien met een schooltas, banden van de fiets lek steken.

Leerkrachten dienen ook alert te zijn op nieuwe pestvormen. Een nieuwe pestvorm die voor veel kinderen erg bedreigend is, is het zogenaamde 'online-pesten'. Kinderen pesten elkaar via social-mediaplatformen. Er kan flink worden gescholden en bedreigd. Veel kinderen praten hier niet over en ouders houden soms onvoldoende toezicht op het gedrag van hun eigen kind en dat van anderen op de computer en/ of telefoon.

Kortom: Plagen gebeurt op basis van gelijkwaardigheid en is incidenteel. Het heeft een pedagogische waarde.

Pesten gebeurt vanuit overheersing, is systematisch en dwingt leerlingen in een bepaalde rol. Het belemmert zowel de pester als de gepeste leerling in zijn gezonde ontwikkeling.

De betrokkenen

Het gepeste kind

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken maar het heeft vaker te maken met vertoond gedrag, wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop dat geuit wordt. Kinderen die gepest worden doen vaak andere dingen dan de meeste leeftijdgenoten in hun omgeving. Het blijkt dat kinderen gepest worden als er al sprake is van een onveilige situatie, waarbinnen een pester zich kan uiten en zich daarin ook nog verder kan ontwikkelen.

In het onderwijs zijn de kinderen die worden gepest, de kinderen met een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pesters en stralen dat ook uit. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep en durven ze weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uitkomt. Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten.

De pesters

Kinderen die pesten zijn vaak fysiek de sterksten uit de groep. Daardoor kunnen ze het zich permitteren zich agressiever op te stellen. Ze reageren dan ook met dreiging van geweld of de indirecte inzet van geweld. Pesters lijken in eerste indruk vaak populair te zijn in een klas, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af op een negatieve manier. Met het vertoonde pestgedrag gaat ze dat gemakkelijk af en ze krijgen andere kinderen mee bij hun pestgedrag naar een slachtoffer. Pesters hebben ook feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk aan te pakken zijn en als ze zich vergissen, gaan ze op zoek naar een volgend slachtoffer. De zwijgende meerderheid en potentiële meelopers krijgen een keuze die zwijgend wordt opgelegd en die aan duidelijkheid niet te wensen overlaat: je bent vóór of je bent tegen me. Hier gaat een grote dreiging van uit naar de omgeving van pester en slachtoffer. Alles is immers beter dan zelf gepest te worden.

De pesters stralen juist deze dreigende zekerheid uit. Ze overtreden bewust regels en hebben vaak vaardigheden ontwikkeld om met hun daden weg te komen. Het profiel van de pester is sterk zelfbevestigend, hij ziet zichzelf als een slimme durfal die dat de andere kinderen bij herhaling laat merken.

Het komt ook vaak voor dat een pester, een kind is dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of is geweest. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zich in een andere omgeving vervolgens als pester gaan opstellen; laten pesten doet pesten.

Ook pesters hebben op termijn last van hun pestgedrag.

Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om vriendjes voor lange termijn te maken en een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht. Pesters maken een abnormale sociale ontwikkeling door met alle gevolgen van dien voor de pester zelf.

De meelopers en de zwijgende middengroep

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij het pesten.

Sommige kinderen blijven op afstand en andere kinderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde “meelopers”. Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt, of niet willen weten dat er gepest wordt in hun directe omgeving. Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf het slachtoffer te worden.

Maar het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor met de populariteit van de pester mee te liften. Vooral meisjes doen nogal eens mee met pesten om een vriendin te kunnen behouden.

Als kinderen actiever gaan mee pesten in een grotere groep, voelen ze zich minder betrokken en minder verantwoordelijk voor wat gebeurt.

Alles wat in een groep gebeurt, laat het individueel denken en de individuele verantwoordelijkheid achter zich en kan zo leiden tot excessen die achteraf voor iedereen inclusief de pesters onacceptabel zijn.

Het heeft echter zin om op te staan tegen het pesten. Zodra andere kinderen het gepeste kind te hulp komen of tegen de pesters zeggen dat ze moeten ophouden, kan de situatie veranderen. Het pesten wordt dan minder vanzelfsprekend.

De situatie voor met name meelopers verandert dan door het ongewenste karakter dat het pestgedrag krijgt. Het wordt duidelijk dat de groep het niet normaal vindt en niet bereid is om mee te gaan in het pestgedrag. Meelopers horen ook dan graag bij de grote groep en zijn niet bereid om grote risico's te lopen.

Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven vervullen dus een belangrijke rol.

De ouders

Ook ouders spelen een belangrijke rol in het signaleren en aanpakken van pestgedrag op school.

Ouders van kinderen die gepest worden benaderd door school en/of ouders nemen zelf contact op met de school om het probleem te bespreken.

Ouders van kinderen die gepest worden, zijn emotioneel bij het onderwerp betrokken. De ouder wil, logischerwijs, maar een ding en dat is dat het pestgedrag ogenblikkelijk stopt.

Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, kunnen meer afstand nemen.

Daardoor zijn ze beter in staat om duidelijk te maken aan hun kind dat er iets aan het pesten gedaan moet worden. Als er in de omgeving van een kind gepest wordt, heeft het kind zelf ook last van een onveilige, onprettige sfeer in de groep of de klas.

Leerkracht

De leerkracht is verantwoordelijk voor het creëren voor een veilig leefklimaat in de klas.

Zodra de leerkracht merkt dat er pestgedrag plaatsvindt in de klas, betreft hij alle betrokkenen om dit gedrag te veranderen.

Helaas, is niet al het pestgedrag niet zichtbaar voor een leerkracht. Daarom is het belangrijk om met alle betrokkenen, kind en ouders, steeds in contact te staan over het welbevinden van het kind.

Te verwachten problemen bij de aanpak van pesten

Het gepeste kind

Een gepest kind schaamt zich vaak, het voldoet niet aan normen die de ouders graag in hun kinderen terugzien: een vrolijk en vooral onbezorgd kind dat in staat is zijn eigen boontjes te doppen. Pesten is een groot probleem voor kinderen.

Veel gepeste kinderen doen er dan uiteindelijk ook maar het zwijgen toe en vereenzamen. De angst wordt aanvankelijk nog groter als het pesten bespreekbaar gemaakt wordt door de ouders, waardoor het gepeste kind nog meer met de gevolgen van het pesten kan worden geconfronteerd. Als vergelding kan er namelijk in nog heviger mate gepest worden dan daarvoor al het geval was.

Bij de pester

De pester zelf ziet zijn machtsspel bedreigd, en dat moet ten koste van alles voorkomen worden. Soms blijken de pesters echter net zo opgelucht als de slachtoffers bij een duidelijke aanpak. Er wordt namelijk ook aandacht besteed aan hun onmacht om normaal met andere kinderen een relatie op te bouwen. Bij een aantal pesters is dat hun liefste wens waartoe ze helaas zelf niet in staat zijn door het ontbreken van de juiste vaardigheden.

De directe omgeving

Daarnaast is het goed te weten dat er altijd kinderen zijn die zich schuldig voelen omdat ze niet op kunnen komen voor het slachtoffer door actief te helpen of een volwassene te hulp roepen. Ook zijn er altijd kinderen die helemaal niet in de gaten hebben dat er in hun omgeving gepest wordt. Ze zien wel het een en ander gebeuren, maar hebben het niet gezien als pestgedrag, waar gepeste kinderen erg veel last van ondervinden.

Bij de ouders

Ouders van kinderen hebben vaak moeite om hun kind terug te zien in de rol van meeloper of pester. Ouders hebben niet altijd het complete beeld van wat er op school aan de hand is met hun kind. Een pester op school hoeft in de thuissituatie geen pester te zijn. Sommige ouders zien ook de ernst van de situatie onvoldoende in. Zij zien het pestgedrag van hun kind als weerbaar gedrag. Hun kind laat een andere ontwikkeling zien op sociaal-emotioneel gebied. Daardoor is er mogelijk een groter risico op afwijkend gedrag op latere leeftijd. Andere ouders zien er niets meer in dan wat onschuldige kwajongensstreken.

Behalve de pester moeten dus ook vaak de ouders doordrongen worden van het ongewenste karakter voor alle betrokkenen van het vertoonde pestgedrag.

Bij de leerkracht:

Leerkrachten moeten het pestgedrag kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pestgedrag in samenwerking met alle betrokkenen.

3. Hoe voorkomen wij pesten op Montessori Basisschool Houten?

Stap 1

Wij starten ieder schooljaar met de Gouden Weken om een fundament neer te zetten voor een goede groepsvorming. In deze Gouden Weken worden er in de groep afspraken en regels gemaakt die afgeleid zijn van ons belangrijkste principe en missie: We zorgen voor jezelf, de ander en onze omgeving.

Het accent ligt in deze weken op groepsvormende activiteiten en oudercontact.

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Dit geldt ook voor het gebruik van social media. Kinderen moeten leren hiermee om te gaan en de volwassenen moeten hen daarbij helpen. We verwachten dat eenieder zijn verantwoordelijkheid hierin neemt.

Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

De Gouden Weken

De Gouden Weken zijn de eerste weken van het schooljaar. In deze eerste zes weken is de manier waarop een groep leerlingen zich vormt van cruciaal belang. Een groep heeft na de zomervakantie weer tijd nodig om zich te vormen. De hiërarchische structuur is verschoven doordat er kinderen van bouw zijn gewisseld en nieuwe kinderen in de groep zijn bijgekomen. Juist deze gevoelige periode is bij uitstek geschikt om in te zetten op de groepsvorming.

Hierin speelt ook het contact tussen ouder en leerkracht een belangrijke rol. De wisselwerking tussen ouder en leerkracht is medebepalend voor de prestaties en het welbevinden van het kind.

Om de groepsvorming positief te stimuleren vinden er in de Gouden Weken elke dag groepsvormende activiteiten plaats in de vorm van energizers. Energizers zijn activiteiten met een speels karakter waarbij je energie in de groep losmaakt en nieuwe energie creëert. In elke energizer zit een leerdoel welke wordt benoemd en besproken met de groep.

Naast energizers staan in deze weken de groepsregels centraal. In week één besteedt de leerkracht aandacht aan de missie: We zorgen voor elkaar, de ander en de omgeving. Aan de hand van deze missie worden in de groep afspraken gemaakt. Deze afspraken worden door de leerlingen omgezet in zelf geformuleerde, positieve groepsregels. Op deze wijze worden de normen niet door de groepsleiders bepaald, maar door de klas en de leerkracht samen.

Daarnaast besteden wij aandacht aan de ouderbetrokkenheid op school in de Gouden Weken. De Gouden Weken ronden wij af met een startgesprek met ouders waarbij we terugkijken in de eerste weken is verlopen. Leerlingen van groep 7 en 8 nemen ook deel aan deze gesprekken. Doel van dit gesprek is om samen met ouders én kind doelen en afspraken af te stemmen voor het schooljaar.

Daarnaast is er tijdens deze Gouden Weken in alle bouwen een inloopochtend waarbij ouders een impressie krijgen van hun kind op school.

Na de Gouden weken

Ná de gouden weken wordt er de rest van het jaar in de groepen aandacht besteed aan sociaal-emotionele vorming. Dit gebeurt in de vorm van montessoriaanse wellevendheidslesjes en lessen gericht op de sociaal- emotionele ontwikkeling. We maken hiervoor gebruik vanuit de Soemokaarten voor sociaal-emotionele ontwikkeling (normen en waarden). Dit is een methode om op preventieve wijze de sociaal-emotionele ontwikkeling van basisschoolkinderen te ondersteunen.

In de gehele school stemmen wij afspraken en regels af hoe we omgaan met elkaar en de omgeving. Voorbeeld hierbij is: Hoe loop je door de school? Hoe werk je samen? Hoe geef je aan als je iets niet leuk vindt? Etc.

Na de kerstvakantie volgt er een periode waarin we regels en afspraken herhalen; De zogenaamde Zilveren Weken. Deze zijn gericht op de sfeer in de groep en weer vooruit te kijken naar hoe we met elkaar omgaan. Aan het einde van het jaar staat het afscheid nemen van elkaar centraal. Kinderen gaan naar een nieuwe bouw of middelbare school. Deze laatste periode heten de Bronzen Weken.

De basisregels van waaruit wij werken om pesten te voorkomen zijn:

1. Je beoordeelt andere kinderen niet op hun uiterlijk.
2. Je sluit een ander kind niet buiten van activiteiten.
3. Je komt niet zonder toestemming aan de spullen van een ander kind.
4. Je scheldt een kind niet uit en je verzint geen bijnamen.
5. Je lacht een ander kind niet uit.
6. Je roddelt niet over andere kinderen.
7. Je laat elkaar met rust en bemoeit je niet te veel met andere klasgenoten.
8. Je bedreigt elkaar niet en je doet elkaar geen pijn.
9. Je accepteert een ander kind zoals hij of zij is.
10. Je bemoeit je niet met een ruzie door zomaar partij te kiezen.
11. Als je zelf ruzie hebt, praat het eerst zelf uit. Lukt dat niet, dan meld je dat bij de leerkracht.
12. Als je vindt dat jijzelf of een ander kind in de groep gepest wordt, dan vertel je dat aan de leerkracht of de overblijfmoeder. Dat is dan geen klikken!!!
13. Nieuwkomers op school worden goed ontvangen en opgevangen in de groep.
14. Deze regels gelden op school en daarbuiten.

Deze regels, ookwel de gouden regels genoemd, vormen voor de school de basis voor het anti-pestprotocol. Maar zijn vooral ook de basis hoe we met elkaar en onze omgeving om willen gaan. Daarnaast wordt in elke groep door de kinderen en de leerkracht de groepsregels vastgesteld. Deze groepsregels kunnen deels overlappend zijn met de basisregels, maar ook deels afwijkend. Bovenstaande gouden regels zijn ook de basis voor leerkrachten waarmee ze tijdens de Soemolessen mee aan het werk zijn.

Welke maatregelen worden er genomen in de klas en school?

De groepsleerkrachten nemen de volgende maatregelen om pestgedrag te voorkomen:

- Aan het begin van het schooljaar, tijdens de Gouden Weken, stelt de iedere leerkracht samen met de leerlingen de afspraken en regels op in de klas.
- Het onderling plagen en pesten wordt benoemd en besproken in alle groepen van de school.
- In elke groep is op de jaarplanning terug te vinden op welke momenten lessen sociaal-emotionele vorming worden gegeven.
- Als er aanleiding toe is, besteed dan nogmaals expliciet aandacht aan pestgedrag in een klassikaal gesprek.

- Spreek leerlingen aan op hun gedrag.
- De leerlingen hebben de mogelijkheid om pestgedrag te melden middels een briefje in de brievenbus van de vertrouwenspersoon op de begane grond.
- Leerkrachten staan open voor meldingen van ouders.
- Leerkrachten laten merken dat de school pesten als een probleem ziet, en het niet accepteert.
- Leerkrachten laten merken dat we als leerkracht serieus omgaat met pestgedrag.
- Leerkrachten geven extra aandacht aan een positieve sfeer in de groep als er signalen zijn van onrust.
- Leerkrachten maken minimaal een keer per jaar een sociogram.
- Leerkrachten bespreken het welbevinden van de groep drie keer per jaar tijdens de werkbespreking met de intern begeleider.
- In de leerlingenraad zal het onderwerp ook besproken worden.

Stap 2: Wat doen wij bij pestgedrag bij ons op school?

Op school draagt iedereen, kind, leerkracht en ouders, de verantwoording om alle leerlingen in alle gevallen op ongewenst (pest) gedrag te wijzen en stelling te nemen tegen dit pestgedrag.

Als er pestgedrag gesignaleerd wordt, dan verwachten wij dat dit als eerste bij de leerkracht wordt gemeld. Als dit niet naar tevredenheid wordt opgelost, dan kunnen deze signalen ook gedeeld worden met de vertrouwenspersoon, intern begeleiders of directie.

In elke groep wordt aandacht besteed aan het omgaan met elkaar en worden de groepsregels om pesten te voorkomen samen gemaakt met de kinderen en vastgesteld.

Incidenteel pestgedrag

Als er sprake is van incidenteel pestgedrag binnen de groep dan wordt dat met de betrokken leerlingen door de groepsleerkracht besproken. Dit gesprek staat niet op zichzelf maar dient regelmatig te worden herhaald om controle te houden over het gedrag. Daarbij zullen we ook lessen laten aansluiten bij dit pestgedrag om hier adequaat op te kunnen anticiperen.

Ouders worden, als het nodig is, ook betrokken bij deze gesprekken. Van deze gesprekken worden aantekeningen gemaakt in Parnassys.

Herhaald pestgedrag

Als er sprake is van herhaald pestgedrag binnen de groep gaat de leerkracht met de intern begeleider om de vervolgstappen af te stemmen. In de groep zijn dan al meerdere gesprekken gevoerd met de betrokken kinderen en de leerkracht. In de klas worden lessen gegeven rondom het gewenste gedrag.

Bij herhaald pestgedrag worden de ouders van de pester en het gepeste kind afzonderlijk op gesprek gevraagd door de groepsleerkracht en de intern begeleider. Tijdens dit gesprek worden afspraken gemaakt met de ouders, de pester en het gepeste kind. Deze afspraken hebben als doel om gewenst gedrag te stimuleren. Aan het eind van dit oudergesprek worden de afspraken met alle partijen uitdrukkelijk doorgesproken en vastgelegd in een verslag. De ouders krijgen een kopie van dit verslag. Ook wordt een vervolgspraak gepland.

De directie en het team worden op de hoogte gesteld van het pestgedrag, zodat iedereen hierop kan anticiperen tijdens bijvoorbeeld pleinwacht tijdens het buitenspelen of invallen in de betreffende groep.

Vijfsporenaanpak

Bij herhaald pesten maken wij gebruik van de vijfsporenaanpak.

Onderstaande tekst geeft concrete invullingen en handreikingen voor het pedagogisch handelen, naast de reguliere lessen vanuit de gouden, zilveren, bronzen weken en de lessen vanuit de Soemomap.

1. De leerkracht moet open staan om naar de problemen van de leerlingen te luisteren. Er moet leerlingen (maar ook ouders) de mogelijkheid worden geboden om pestgedrag te melden. Dit kan pestgedrag zijn dat de leerling zelf treft of pestgedrag dat leerlingen naar anderen signaleren. De mogelijkheid moet bestaan dit zowel openlijk als anoniem te doen en zowel bij de eigen leerkracht als bij een andere leerkracht. Een andere mogelijkheid biedt de brievenbus van de vertrouwenspersoon in cluster 2. Deze brievenbus is afgesloten en wordt beheerd door de vertrouwenspersonen op school. Geheimhouding moet bij elke melding gewaarborgd zijn. De leerkracht heeft een zeer belangrijke rol en het is verstandig om de gepeste leerling in de keuzes die gemaakt worden te betrekken.

De leerkracht zal helder en duidelijk moeten maken dat het ongewenste gedrag niet geaccepteerd wordt. De leerkracht biedt in eerste instantie de gepeste leerling bescherming, spreekt met de pester en zijn ouders en spreekt ook met de zwijgende middengroep en de meelopers. De leerkracht overlegt met de intern begeleider over hoe de gesprekken met de kinderen en ouders gevoerd kunnen worden en welke stappen er genomen worden.

2. De leerkracht biedt hulp aan het gepeste kind in de vorm van adviezen. In overleg met ouders kan, in sommige gevallen, een sociale vaardigheidstraining worden aangeraden buiten school.

De begeleiding van het gepeste kind is van groot belang. Het kind kan zich eenzaam en slachtoffer voelen en heeft recht op zorg vanuit de school. Naast het voorkomen van nieuw pestgedrag moet er ook gekeken worden naar het verwerken van de ervaringen. Dit kan gebeuren door:

- Gesprekken met de leerkracht van het kind. Naast incidentele momenten kunnen ook vaste gesprekken worden gepland waarin het kind gevraagd wordt naar de vooruitgang. Het doel is zowel het signaleren van nieuwe problemen als het verwerken van de eerdere ervaringen.
- Schriftelijke verwerking door het kind. Het kind krijgt de beschikking over een "verwerkingsschriftje" dat op elk gekozen moment door het kind kan worden ingevuld onder en buiten schooltijd. Het kind krijgt op die manier de gelegenheid de ervaringen van zich af te schrijven of te tekenen.

3. De leerkracht biedt hulp aan de pester, in de vorm van adviezen en (in sommige gevallen) van een sociale vaardigheidstraining of cursus in het omgaan met agressie.

De pesters hebben ook recht op hulp, zij zijn namelijk niet in staat om op een gewenste wijze met anderen om te gaan en hebben daar hulp bij nodig. Die hulp kan bestaan uit de volgende punten:

- Een gesprek waarin wordt aangegeven welk gedrag niet geaccepteerd wordt op school en welk gedrag wel gewenst is. Er wordt een schriftelijk verslagje van gemaakt.
- Een aantal vervolgesprekken om de ontwikkeling van het gewenste gedrag te monitoren.
- Een duidelijke consequentie die volgt als het pestgedrag toch weer voorkomt.
- Pestgedrag wordt binnen de bouw of het team gemeld zodat iedereen alert kan reageren.

4. De leerkracht biedt hulp aan de zwijgende middengroep en de meelopers, in de vorm van het mobiliseren van deze groep.

Als de groep eenmaal in beweging is gebracht, hebben kinderen die pesten veel minder te vertellen. Dit in beweging brengen kan door zowel leerkracht als de ouders met de kinderen te laten praten over hun rol. Hiervoor maken we veelvuldig gebruik van lessen vanuit de Soemomap.

5. De leerkracht betreft de ouders bij het gesignaleerde ongewenste gedrag van een kind in de groep.

Daarnaast biedt de leerkracht hulp in de vorm van achtergrondinformatie en adviezen.

Voor de ouders van het gepeste kind is het van belang dat school de ernst van de situatie duidelijk uitlegt. Met de ouders van het gepeste kind zal overleg zijn over de aanpak en de begeleiding van hun kind. De ouders van de pesters moeten absoluut op de hoogte zijn van wat er met hun kind gebeurt. Zij hebben er recht op te weten dat hun kind in sociaal opzicht bepaald ongewenst gedrag vertoont en dat daaraan gewerkt moet worden.

De ouders van de zwijgende middengroep en de meelopers worden op de hoogte gebracht van de intensivering van de sociaal-emotionele lessen in de groep. Zodat zij samen met hun kind in gesprek gaan over de situatie in de klas. Praten over pesten is fundamenteel iets anders dan klikken. Ouders kunnen hun kind daarin ondersteunen en begeleiden.

We verwachten van ouders dat zij zich bij de leerkracht melden als zij merken dat er een kind gepest wordt.

Stap 3: Systematisch pestgedrag

Als het de pester niet lukt om de gemaakte afspraken uit stap 2 na te komen, dan gaan we verder met het inwerking stellen van het Protocol Handelen bij ernstig ongewenst gedrag.

Bij deze stap worden ouders uitgenodigd door intern begeleider en leerkracht om het protocol te bespreken. De directie ondertekent dit protocol als officieel document.

Ook het kind wordt in deze gesprekkencyclus betrokken door intern begeleider en leerkracht. Deze gesprekken worden vastgelegd in Parnassys. Ouders ontvangen het gespreksverslag.

In deze stap is er ook de mogelijkheid om ProfiPendi, vanuit het samenwerkingsverband, te betrekken om met de school mee te denken om het gewenste gedrag te kunnen gaan laten zien.

Als we met elkaar, ouders en school, het gewenste gedrag niet voor elkaar kunnen krijgen dan zou de directie over kunnen gaan tot bijzondere maatregelen om te kunnen zorgen dat de veiligheid van de rest van de groep gewaarborgd blijft.

4. Adviezen voor ouders

Adviezen aan ouders van meelopers en zwijgende middengroep:

- Neem het probleem serieus: het kan ook uw kind overkomen.
- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Maak het tot een gemeenschappelijk probleem.
- Weet wat uw kind op de computer en/of mobiele telefoon doet.
- Praat met uw kind over school, over de relaties in de klas, over wat leerkrachten doen, hoe zij straffen. Vraag hen ook af en toe of er in de klas wordt gepest.
- Geef af en toe informatie over pesten; wie doen het, wat doen zij en waarom?
- Corrigeer uw kind als het voortdurend anderen buitensluit.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen door deel te nemen aan een sociale vaardigheidstraining. Onze intern begeleiders, Mireille Peek en Ellen Groenewold, kunnen u helpen met het maken van een afspraak.

Adviezen aan ouders van kinderen die pesten:

- Neem het probleem serieus.
- Raak niet in paniek. Elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen. Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet. Besteed aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport, zodat het kind genoodzaakt wordt om te gaan met anderen en leert samen te werken.
- Als uw kind al lange tijd pest, vraagt dat om een uitgebreide aanpak. Neem contact op met de leerkracht, ga bij de school kijken, lees boeken en bekijk samen met uw kind online filmpjes over pesten.
- Laat uw kind deelnemen aan een sociale vaardigheidstraining. Onze intern begeleiders, Mireille Peek en Ellen Groenewold, kunnen u helpen met het maken van een afspraak.

Adviezen aan ouders van gepeste kinderen:

- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, kunt u de ouders van de pester opbellen en, gericht op samenwerking, vragen er met hun kind over te praten. Gebruik daarbij als argument dat elk kind op straat veilig moet kunnen zijn. Niemand zal dat ontkennen.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken. Ook kunt u bij de vertrouwenspersoon van de school terecht. Dit zijn Suzanne Bogerd.
- Als uw kind al lange tijd is gepest, vraagt dat om een uitgebreide aanpak. Neem contact op met de leerkracht, lees boeken en/of bekijk samen met uw kind beeldmateriaal over pesten.
- Als u van uw kind er met niemand over mag praten, steun dan uw kind, geef het achtergrondinformatie en maak uw kind duidelijk dat de school het voorzichtig zal aanpakken.
- Beloon uw kind en help het zijn zelfrespect terug te krijgen.
- Stimuleer uw kind tot het doen van die dingen waarin het goed is en kan uitblinken.
- Indien uw kind op andere plekken dan school (ook) wordt gepest, neem dan altijd contact op met de desbetreffende leiding. Zodat zij ook op deze plek aandacht besteden aan het pesten.
- Houd de communicatie open, blijf dus in gesprek met uw kind. Doe dat niet op een negatieve manier, maar geef adviezen om aan het pesten een einde te maken. Een negatieve manier van vragen is bijvoorbeeld; wat is er vandaag weer voor ergs gebeurd?
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan komt.
- Laat uw kind opschrijven of tekenen wat het heeft meegemaakt. Dit kan best emotionele reacties bij uw kind oproepen. Op zich is dat niet erg, als het maar hierbij geholpen wordt de emoties te uiten en te verwerken.

- Laat uw kind deelnemen aan een sociale vaardigheidstraining. Onze intern begeleiders, Mireille Peek en Ellen Groenewold, kunnen u helpen met het maken van een afspraak.

5. Telefoonnummers, internetsites en literatuur

Landelijk informatiepunt voor ouders van leerlingen in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs. Bel met [088-6050101](tel:088-6050101) of ga naar de website van [Ouders & Onderwijs](http://Ouders&Onderwijs.nl).

Voor leerlingen is er de kindertelefoon, voor hulp, advies of gewoon een luisterend oor. De kindertelefoon is gratis en het nummer wordt niet op de factuur aangegeven, zodat de leerlingen echt anoniem kunnen bellen: 0800 0432

De Opvoedtelefoon voor een luisterend oor voor ouders, maandag tot en met vrijdag van 9.00 uur tot 17.00 uur: 085-1304658

www.stoppestennu.nl

www.minocw.nl

<https://oudersenonderwijs.nl>

Bijleveld B. *De Gouden weken 2.0*. Eduforce 2019

Bijleveld B. *De Zilveren weken*. Eduforce 2021

De Jong. W. *Soemokaarten voor sociaal-emotionele ontwikkeling*. Eduforce 2005

Kooijman A.. *Kinderen en sociale vaardigheden*. De Coole Kikker 2007

Kooijman A. *Het coolee kikker boek*. De coole kikker 2008

Koops W., Levering B. en de Winter M. *Boos! Over agressie, opvoeding en ontwikkeling*. GGZ digitaal 2011